

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII, Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimită tot felul de scrisori, cereri și bani. Tot aci să primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate.

Un număr 10 fileri.

A DE VERUL

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an — — 2 coroane
Pe 1/2 an — — 1 coroană
Pentru străinătate:
Pe 1 an — — 3 coroane
Pentru America:
Pe 1 an — — 1 dollar

Foaie pentru poporul muncitor român.

Redactata de un comitet.

Apare după fiecare 15. ale lunii.

Două congrese muncitorești.

În vreme ce în parlamentul domnilor, de pe malul Dunării din Budapesta, se adună „reprezentanții națiunii”, mai mult ca să se certe și să se ia la încăierare, decât să facă vre-o muncă practică sau rodnică pentru țară, — în același timp s'au adunat tot la Budapesta, reprezentanții muncitorimeii de pretutindeni, în parlamentul lor vremelnic, în congres și desbătut-au acolo cu'n zel și cu'n avânt admirabil și sincer toate problemele, toate nevoile clasei muncitoare, pentru a afla căi noi, îndrumări noi în luptele de desrobire și întărire a proletariatului din toate țările.

Două congrese muncitorești s'au ținut în ultimele 6 zile la Budapesta. Unul internațional la 10, 11 și 12 August, anume al șaptelea congres internațional al secretarilor centrelor naționale ale sindicatelor (organizațiuni muncitorești) și al doilea e congresul al 5-lea național al organizațiilor muncitorești din Ungaria.

Ambele congrese și-au avut însemnătatea lor pentru toate țările, ca și pentru țara noastră. Cel internațional a înodat relațiuni trainice între organizațiunile muncitorești din toate țările; cel național a întărit legăturile dintre sindicatele din părțile Ungariei.

La congresul al șaptelea internațional au luat parte delegați din douăzeci de state și anume din: Anglia, Franța, Olanda, Belgia, Danemarca, Suedia, Norvegia, Finlanda, Germania, Austria, Bosnia-Herțegovina, Ungaria, Croația, Bulgaria, România, Elveția, Italia și Statele-Unite. Delegații cari au participat la acest congres, reprezentau

șeasă milioane, treizecișitree de mii, cinci sute de muncitori organizați.

Din raportul secretarului internațional reiese că n'aproape toate țările, cu toată criza industrială, sindicatele muncitorești au izbutit să-și mărească forța lor numerică.

În cele trei zile cât a ținut congresul internațional, s'au desbătut propunerile diferitelor centre naționale în ce privește rânduirea ajutoarelor internaționale în caz de mari mișcări-greviste, în ce privește unitatea sindicală în diferite țări, apoi chestia organizațiilor congreselor internaționale ale muncitorilor, chestia imigrațiunii (întrarea în alte țări) a lucrătorilor străini în caz de greve sau crize industriale, chestia desființării muncii de noapte și chestia muncii la domiciliu.

S'a aprobat rezoluția propusă de tovarășii din Elveția ca secretariatul internațional va lua parte la acțiuni internaționale de solidaritate numai în cazul când mai multe federațiuni de industrie sau de bresle a unei țări vor fi într'atât de angajate într'o mișcare grevistă, încât mijloacele financiare de lipsă nu vor putea fi furnizate (date) nici de organizațiunile țării lor nici de internaționala profesională. O astfel de acțiune internațională de solidaritate va fi făcută numai în cazul când centrul național al organizațiilor care reclamă ajutoare, va adresa o cerere motivată secretariatului internațional al sindicatelor. Cererea aceasta trebuie să conțină un scurt raport asupra pricinelor și desvoltării conflictului în chestiune, precum și o revistă asupra forțelor numerice și financiare a organizației care cere ajutor în caz de grevă.

În interesul unității mișcării muncitorești în fiecare țară, congresul internațional a hotărât ca n'fiecare țară să existe numai o singură uniune, o singură centrală a orga-

nizațiilor muncitorești dintr'o țară. Cum la congres au venit de pildă din America și din Belgia, delegați din câte două centre naționale, cari se dușmănesc între ele, congresul a invitat pe acești delegați ca să stăruie din respectări pentru unirea într'un singur bloc puternic a tuturor organizațiilor muncitorești dintr'o țară și numai în chipul acesta un centru național poate fi afiliat la secretariatul internațional.

Congresul a mai votat o rezoluție prin care se invită mișcările muncitorești din fiecare țară de a se împiedica plecarea muncitorilor într'o țară unde a izbucnit o luptă grevistă între muncitori și patronat.

Cele din urmă două puncte din ordinea de zi a congresului internațional, desființarea muncii de noapte și muncii de domiciliu, a fost numai desbătută dar hotărâri precise asupra lor se vor lua în congresul viitor.

Înainte de a se sfârși congresul, tovarășul Legien, secretarul internațional al centrelor naționale ale sindicatelor, fiind informat de delegatul României, tov. Cristescu despre situația din România, unde mișcarea românească e mereu prigonită de guvernele ce se perindează, prin mijloace arbitrare, prin expulzări și legi cari opres dreptul de asociere a lucrătorilor dela stabilimentele statului, — tov. Legien a propus congresului să voteze o moțiune prin care se înfierează politica sălbatică a guvernărilor României, moțiune acceptată cu unanimitate.

Spațiul foaiei noastre nu ne îngăduie să ne ocupăm mai pe larg despre chipul demn și înțelept cum s'au desfășurat desbaterile acestui congres. Putem numai spune că toți acei cari au luat parte la congres au căpătat o oglindă fidelă a situației mișcărilor muncitorești din toate cele 20 de țări, de progresele făcute de aceste mișcări, de pregătirile și încordările de puteri ale fiecărei

Meditațiuni.

De: Sully Prudhomme.

Nesimțire.

Sunt bun: nu sunt în stare vre'un neajuns să fac,
Dar tot mânănc din boii pe cari nu știu cine I-a injunghiat... Birjarul, din grijă pentru mine,
Își biciuiește caii. Eu sunt grăbit și tac.

Sunt drept: egal cu mine privesc pe cel sărac;
Dar lui i-arunc pomana, în timp ce sluga vine Cu mașă 'mbelșugată. Eu gust cum știu mai bine
Averea moștenită și chefurile-mi plac.

Cinstit, n'ating pe nimeni, n'am nici-o datorie;
Dar grăul meu șoptește cu vântul, pe moșie: Câți au muncit pe câmpul, ce-mi aparține tot!
Așa n'măcelul veșnic mă îngraș, consum cât pot
Ca un ales al Firii, iar somnul de mă'mbic, Adorm ca un netrebnic copil de Hotentot...

Spada.

Ce n'seamnă fierul ăsta, tăios și ascuțit?... Instrăinat de muncă, nici bulgări nu ridică, Nici pietre nu sfărâmă, nici lemne nu despică,
Ce rost avu vr'odată, ce bine — a făptuit?

Să fie vr'o unealtă? Nu e: căci, plin de frică,
Cel bun îl ocolește și e mai prețuit
Când e mai vechiu de zile, când e mai ruginit

O, limbă sclipitoare de fier, ce ești? Explică!
— La muncă nu iau parte; menirea mea e alta:

Sunt spada dătătoare de moarte, sunt unealta Monarhilor ce mână pe oameni în mormânt.

Eu secer în toți anii a neamurilor floare,
Pân' o 'nvăța tot omul să-și fac' apărătoare
Mai tare decât spada de fier, — din dreptul sfânt.

Trad. de: Rodion.

Povestea pânei.

De: Tandrup Harald.

În timpurile cele vechi și bune, povestea locuia în pivniță. Acum însă s'a mutat în casă. Ori-ce lucru de minune se petrece sub acoperiș, unde locuiește indeosebi cel sărac și cel-ce cugetă. Jos în stradă e continuă larmă a faptelor, dar aicea sus suntom mai aproape de cer și ne putem mândri de sborul paserilor. Într'o astfel de odaie sărăcută locuia o femeie bătrână. Cumpărase tocmai o pâne cu coajă neagră și strălucitoare și c'un gust plăcut. Dar ce mică era! Și ce scumpă! Douăzeci de crețari a plătit pentru ea. Mult timp s'a uitat la pânea asta și n'a cutezat s'o taie.

— Dumnezeu meu! — cugetat-a dânsa, de ce oare e așa de scumpă pânea? De-abia se poate omul sătura cu ea!...

Tânguirea aceasta adâncă a bătrânei s'a înălțat la Dumnezeu. Și ca un murmur de țîntar i-a lovit ureche și n'a mai putut scăpa de el. S'ar conveni să se facă ceva pentru femeia aceasta.

*

Și ea tot ținea în mână pânișoara aceea. În vremea aceasta cineva bătu la ușă. Un bătrân înalt cu barba sură a intrat pe ușă.

— Femeia a măsurat din cap până'n picioare pe străinul aceasta. Nu putea să creadă altceva, decât că e un biet cerșitor mai sărac încă decât ea.

— Nu dau nimic — grăi cu glas hotărât femeia și a vrut să închiză ușa, dar bătrânul n'a lăsat-o.

Trebuie să vorbesc cu d-ta — rosti bătrânul.

— Vrei să te bagi cu sila? — grăi femeia.

— Nu capeți nimic, fiind-că miroși a rachiu!

— Eu sunt sfântul Petru — grăi oaspele cu multă demnitate. Atunci femeia s'a închinat până la pământ și multă vreme nu putu grăi.

Sfântul Petru urmă:

— Domnul a auzit tânguirea ta, că pânea e prea scumpă... Nu știi tu oare că Domnul pentru ori-și-cine crește bucatele? Pământul cu toate bunurile lui oamenilor le-n

mişcări pentru a pregăti un viitor mândru, cu izbânzi cât mai multe și cu desamăgiri cât mai puține pentru proletariat.

Congresul al doilea care a urmat, cel al organizațiilor muncitorești din țara noastră, prezintă pentru noi muncitorii din Ungaria, firește un interes mai mare. Desbătutu-s'au doar toate nevoile noastre, toate lipsurile noastre, relele de cari trebuie să ne lăpădăm, bunurile ce trebuie să le cucerim. Se înțelege dar dela sine, că asupra desbaterilor acestui congres trebuie să revenim mai pe larg, ca tovarășii ce citesc foaia noastră să știe ce au hotărât delegații muncitorimeii din toată Ungaria în chestia asigurării în caz de lipsă de lucru, despre tactica de grevă și contractele colective, despre mijloacele de apărare contra atentatelor la dreptul de asociație (coalițiune) și întrunire. Vom reveni deci în numărul viitor asupra al 5-lea congres al organizațiilor noastre muncitorești.

REVAȘ.

Ministrul-președinte Khuen: șiret și prost... Șeful guvernului din țara noastră, groful Khuen-Héderváry, e socotit ca cel mai zimbitor ministru din câți i-a avut țara ungurească. Zimbește cu o stăruință și o îndărătnicie uimitoare. Anul trecut când un deputat din opoziție i-a aruncat în Casa țării o călămară în nas, Khuen a zimit... Astăzi când întreaga opoziție luptă în parlament cu totfelul de mijloace pentru respingerea legii militare, Khuen șade în fotoliu sau și zimbește iară... Plin de nădejde în puterile sale, în puterile guvernului și a partidului guvernamental el își dă aere că se sinchisește prea puțin de împotrivirea atâtor partide, precum și a masselor populare contra poverilor militare. Vrea să-l facă pe șiretul, încercând să convingă opinia publică, că el ca și guvernul său sunt nestrămutați în hotărârea luată de a se vota întâi reforma militară și apoi votul universal, că el, Khuen nu se va abate nici decum dela planul său, că el mai mult decât Justh și alți membrii ai opoziției voiește înfăptuirea votului universal în Ungaria. Și ca să dovedească aceasta, Khuen-Héderváry face mare larmă prin foile sale cu o anchetă ce o întreprinde în chestia

votului universal, înviând vre'o 28 de instituțiuni culturale, economice și sociale ca să se pronunțe „în timpul cel mai scurt asupra votului universal“, să facă cunoscut ministerului de interne părerile lor asupra felului cum cred că ar fi bine să se îndeplinească reforma electorală. Și instituțiunile la care s'a adresat Khuen sunt: Cele două universități din Budapesta și Cluj, cele zece academii de drept, societatea juriștilor unguri, cele trei societăți de agricultori mari și mici, cele două societăți industriale și două societăți comerciale, apoi la societatea de studii sociale, la institutul ungar de studii sociale, la partidul socialdemocrat ungar, la liga pentru votul universal, la centria societăților catolice și alte societăți reacționare.

Dintre aceste 28 de instituțiuni numai patru-cinci vor cere un vot universal cinstit, celelalte asociațiuni, deci cea mai mare parte, compuse din boieri, mari agrarieni, din advocații lor, din popii lor, se vor pronunța contra unei reforme electorale, largi, democratice.

Șiretul Khuen urmărea prin această anchetă să arăte lumii că el e părtașul votului universal.

Privită mai de aproape însă ancheta aceasta, fiecare cetățean poate constata, că ancheta aceasta va amâna și înrăutăți și mai mult reforma electorală.

Materialul adunat prin această anchetă va da din nou de lucru funcționarilor dela ministerul de interne, cari cică până acum s'au ocupat cu rezultatul recensământului (numărătoarei) populației țării, tot în interesul votului universal. Cum însă din 28 de instituțiuni, e mai mult cu sigur, că trei pătrimi se vor declara ca adversari (protivnici) ai votului universal, guvernul lui Khuen își va avea atmosferă pregătită pentru falsificarea votului universal. Așa dar ancheta aceasta e o simplă comedie de șarlatan, care a și fost imediat demascată. Khuen poate deci să vadă că-i merge rău prostului, când vrea să-l facă pe șiretul.

Statul are dreptul să ucidă... Vinerea trecută a fost spânzurat la Seghedin din porunca stăpânirii și a împărțitorilor ei de „dreptate“ individul Stefan Szalma, acuzat că 'n iarna trecută a omorât pe un anumit Béres J.

Vrea să zică pentru un omor săvârșit, statul vine și săvârșește un al doilea omor.

În cazul acesta crima statului apare mai urâtă, mai scandaloasă, decât a ucigașului Szalma. Căci dacă acesta a comis omorul, împins de o patimă oarbă, de lipsă de discernământ ori silit de nevoile zilnice, — statul dinpotrivă a pus pe judecătorii săi, — oameni „cu scaun la cap“ să dea o pedeapsă asasinului. Și aceștia după lungi chibzuiri „mature“ au ajuns la înțelegerea că și ei trebuie să comită moarte de om, ca ideia de dreptate (sărmană dreptate!) să triumfe. Și au plătit pe călăul Bali să rețeze capul ucigașului Szalma.

Îți vine să te întrebi cine e mai ticălos dintre acești omorători, omul din popor Szalma, cu mintea mărginită, sau statul care tot ce face, spune că face pe temeiul „legilor omenești și ai dreptății“.

Viața politică și socială.

IN ȚARĂ.

Roadele de până acum ale obstrucției.

În casa țării continuă acelaș joc. Reforma militară nu poate fi desbătută, de votat nici vorbă. Partidele din opoziție n'au slăbit cu obstrucția, în fie-ce zi au câte 5—6 cereri noi de concedii cari reclamă votarea nominală, interpelări cari fură timpul și alte chițibușuri obstrucționiste. Partidul guvernamental e vădit obosit de această luptă. Acum două săptămâni a fost și o bătaie în regulă în parlament. De oarece deputatul Okolicsányi, care până mai dăunazi făcea parte din opoziție, a trădat interesele partidului justhist, declarându-se într'o vorbire în Casa țării pentru reformele militare, și deci pentru guvern, — se înțelege dela sine, că membrii din opoziție nu puteau asculta în liniște pe acest trădător și renegat. Întreruperile cu cari a fost chinuit mereu Okolicsányi, au necăjit pe un deputat guvernamental, Alfred Pál, care strigă deputatului opoziționist Pozsgay (cunoscut prin plăcerea sa de a scuipa oamenii): „Dați-i o scuipătoare!“ Pozsgay îi răspunde: „Capul tău îl voi întrebuința ca scuipătoare“. Și când a auzit că Pál îi strigă: Porcule! — s'a repezit atunci la dânsul, ca să-i dea o lecție de pumni și palme. Cu mare greutate nobili luptători au putut fi despărțiți. A urmat apoi între aceștia un duel, după care scandalajii s'au împăcat.

dat și numai aceasta dorește El, că de darul lui să se bucure înțelepțește obștea.

Cuvintele acestea îndrăznețe au îmbărbătat femeia. Și arată pânea.

— Douăzeci de crețeri... Oare nu-i prea mult, pentru o pâne pe care o pasere ar putea-o lua în cioc? Sfântul Petru luă pânea în mână și se uită la ea.

— Douăzeci de crețari? Nu-i de crezut. Lucrul trebuie să-l cercetez cu de-amănuntul — zise și deveni una cu negură: pieri.

— Hoho! Pânea rămâne aicea — strigă femeia.

Dar zadarnic. Sfântul Petru a dispărut cu pânea cu tot.

Lars Jensen, mare proprietar de pământ fu sculat din somnul de după amiază de un bătrân cu barba ninsă toată.

— Ce vrei — strigă Jensen infuriat, frecându-se la ochi și ridicându-se de pe divan.

— Cunoști aceasta? — întreabă bătrânul, ținându-i pânea înaintea ochilor.

— Nu — răspunde Jensen, bonbănind. Dar nici pe d-ta nu te cunosc.

— Eu sunt sfântul Petru — grăi bătrânul plin de demnitate.

Jensen aduse iute un scaun.

— Ia, privește, sfinte Petre! Ia loc.

„Zău, că e frumos, că m'ați cercetat.

„Doriți să vă servesc cu ceva?

Sfântul Petru făcu un semn de refuz și zise:

— Mai întâi să mă răfuiesc cu d-ta. Pentru proțul pânei vin plângeri și bucatele din care pânea asta s'a făcut, pe pământul

d-tale a crescut! Spune: bunul Dumnezeu nu dă degeaba ori-și-cui ploaie și căldura soarelui? Cum cutezi așa dar să despoi într'atâta pe oamenii săraci?

— Ploaia și căldura soarelui... — zise Jensen.

— Ploaia și căldura soarelui... Da, pentru aceasta trebuie să-i mulțumim lui Dumnezeu.

Dar înafară de aceasta mai trebuie și alte multe, sfinte Petre!... Ai uitat îngrășământul pământului, ai uitat slugile și mașinile; de dare nici nu mai vorbesc...

— Da, dar toate astea nu-s de-ajuns să adeverească, ca pentru fiecare pâne să fi îndreptătit să iei douăzeci de crețari!

— Nu, pentru nimic în lume! Dar ce credeți, Sfinte Petre, cât îmi vine din acești bani?

Iacă vă spun, numai șase crețari! Mai mult nu. Bucatele le dau lui Ringsted, cel cu moara de abur. Deci... Porunciți.

Jensen, speriat, a văzut cum făptura Sfântului Petru deveni una cu negura și pieri.

Ringsted, morariul, era un moșneag zgârcit. Așa vorbea despre el lumea: mai de grabă ar jupui pielea omului sărac, decât să dăruiască cuiva niște pantaloni vechi... Tocmai își cerceta registrele, însemnând c'o cridă numele acelor datorași, pe cari el se pregătea să-i zálogească (să-i, execule, ridică banii cu toba). De-odată, fără de veste, apără înaintea sa un bătrân, care ținea în mână o pânișoară.

— Drace! Cum ai ajuns d-ta aicea — strigă el.

— Nu din iad, ci din raiu vin — rosti bătrânul, domol.

— Sunt Sfântul Petru.

— Dumnezeule, ai înduioșare! — strigă Ringsted, tremurând din tot corpul.

„Preasfinția Voastră a greșit desigur drumul. Primarul din vila vecină trage să moară, de aceia cred că pe el voiți să-l vizitați.

— Vezi această pânișoară? — îl întrebă Sfântul Petru.

— Da.

— Economul Jensen a dus grijă de creșterea bucatelor din care s'a făcut aceasta. D-ta iai plătit șase crețari pentru ea... Nu s'ar putea să mă lămurești, pentru ce trebuie să se plătească pentru aceasta pânișoară douăzeci de crețari?

— Douăzeci de crețari — repetă Ringsted.

„De aceasta brutarul trebuie să fie întrebat. Preasfinția Voastră va înțelege, că susținerea morii de abur costă bani. Fâina din care s'a făcut această pânișoară cu zece crețari o vând brutarului. Preasfinția Voastră poate să creadă că aceasta e prea mult?

Sfântul Petru dispăru.

Meșterul brutar Brüstrom da să scoată din lada cu bani opt bancnote de câte zece coroane. Se pregăti să plece la alergările de cai și numărul opt îl socoti ca număr cu noroc.

Svonul despre demisia (retragerea) ministrului de război comun, Schönaich a dat prilej unei interpelări deputatului opoziționist Györffy, în ședința de Mercuri a parlamentului. Cum demisia aceasta e explicată de unele ziare ca o urmare a ținutei binevoitoare a ministrului de războiu față de pretenziunile maghiarilor în armată, lucrul ce i-a displicut moștenitorului de tron, arhiducele Ferdinand — deputatul Györffy a cerut în această privință lămuriri ministrului-președinte. Acesta printr'un răspuns șiret a căutat să ocolească o declarație precisă. Fapt e că dacă ministrul de război Schönaich se retrage într'adevăr, atunci proiectele militare vor avea o soartă foarte rea, căci dacă autorul acestor proiecte a trebuit să plece, atunci și proiectele lui se cuvine să aibă aceeași soartă. Ziarul vienez „Die Zeit“ aduce știre, că deputații Kristóffy, Batthyány și Justh au prezentat regelui un memoriu cu privire la rezolvarea crizei parlamentare. Ziarele din Budapesta desmint știrea.

Intruniri pentru votul universal.

Dumineca trecută s'a ținut la Kaposvár o întrunire populară în favoarea votului universal, egal și secret, convocată de partidul kossuthist în unire cu partidul justhist, socialdemocrat și liga pentru votul universal. Din partea kossuthiștilor au fost foarte puțini delegați. Vorbitorul lor, deputatul Bela Barabás a spus că o foarte mare parte din partidul kossuthist voiește și cere votul obștesc, secret, deopotrivă pentru toți și pe comune. Tov. Alex. Garbai în numele partidului socialdemocrat a apelat la kossuthiști ca să nu se mulțumească, să înfrângă reformele militare, ci să-și închine puterile și pentru făurirea sufragiului universal.

Au mai luat cuvântul deputații Györffy (justhist), Szabó (țărăn.), Percel din partea ligei votului universal, vorbind contra reformelor militare.

În aceeași duminică s'a ținut cu acelaș program o adunare la Nagykörös, unde au vorbit deputații independenți Bakó, Czermák, Préssey și Kobek. S'a votat o moțiune prin care se dă glas nemulțumirii alegătorilor contra poverilor militare.

Marti 15 August, s'a mai ținut o întrunire la Jászárokszállás, unde au luat cuvântul deputații Batthyány, Huszár, Balla, Köhler și Szalanczy.

Adunarea aceasta printr'o rezoluție s'a

pronunțat contra proiectelor militare, cerând neîntârziata votare a reformei electorale și a invitat pe deputatul Okolicsányi, care a trecut în tabera guvernamentală, să-și depună mandatul, supunându-se unei noi alegeri.

IN STRĂINĂTATE.

Lipsa de carne în Austria.

În Austria populația e foarte indignată contra guvernului ungar. De câteva zile a sosit în portul Triest un vapor cu carne ieftină adusă din Argentina, pentru a sătisface nevoilor populare. Carnea însă nu poate fi descărcată și pusă în vânzare, fiind că guvernul austriac cere permisiune dela guvernul ungar, și acesta din urmă nu vrea să o dea, până ce nu capătă un bacșiș, oarecari recompense, concesiuni, favoruri. Încercarea aceasta a stăpânirii ungare de a face gheșefturi pe spinarea poporului austriac e infierată de toate foile austriace.

Grevele uriașe din Anglia.

De zece zile țara engleză e frământată de mari mișcări greviste. Puterea minunată a muncitorilor organizați a înspăimântat burghezia din toată Europa, căci greva celor 110.000 de lucrători dela docurile din Londra, amenința cel mai mare oraș din lume cu foamea 400 de vapoare cu articole pentru trebuințele traiului, au rămas în port, fără a fi descărcate. Din pricina aceasta lipsa de carne și legume era simțitoare și prețurile acestor articole s'au ridicat enorm. De aceea guvernul s'a grăbit să intervie între lucrători și marii negustori ca să pună capăt conflictului. Și după 13 ceasuri de tratative greva dela docuri s'a isprăvit cu marea izbândă a lucrătorilor. Li-s'a micșurat durata zilei de lucru dela 12 la 10 ceasuri și li-s'a acordat o urcare de salariu cu 25 procente. Dar dacă în Capitala Angliei greva a încetat, în provincie mișcarea grevistă a luat o desfășurare nespus de violentă. Așa și la Liverpool au avut loc ciocniri sângeroase între poliție și greviști. 100.000 de muncitori au manifestat în piața Sf. George din acest oraș, care sămăna cu'n câmp de luptă. Poliția în loc să fie pacinică a vrut să risipească mulțimea. Atunci muncitorii au primit cu o ploaie de pietre pe polițiști. Aceștia cu săbiile scoase loveau în dreapta și în stânga. Peste 100

de polițiști au fost răniți. Greviștii au jefuit și devastat apoi primăria și prefectura din Liverpool.

În orașul Birkenhead s'au pus în grevă 7000 de lucrători dela docuri, în Grimbsy sunt în grevă cărbunarii, la Glasgow și Midland sunt alte șese mii de lucrători în grevă. Iar Mercuri 360.000 de lucrători, fochiști, mașiniști, frânari și conducători de tren dela căile ferate din întreaga Anglie au proclamat greva generală. Guvernul englez caută din răspuțeri să facă operă de împăciuire între greviști și patronii capitaliști. Dar încăpăținarea acestor din urmă e piedica cea mai serioasă.

Măreata demonstrație populară din Belgia.

Marti 15 August, Capitala Belgiei, Bruxelles a fost teatrul celei mai grandioase demonstrații populare, ce s'a putut vedea vre'odată. Partidul socialdemocrat în unire cu cel liberal, a întreprins o luptă definitivă pentru a pune capăt domniei clericalismului în Belgia și de a realiza un vot universal cinstit în locul votului plural. De aceea au mobilizat cea mai mare parte a poporului belgian, ca guvernantii să vadă că opoziția are în urma sa o masă, care ține cu ea. Și într'adevăr, în dimineața de Marti, sute de trenuri din toate părțile Belgiei au adus aproape 300.000 de cetățeni, cari împreună cu locuitorii din Capitala Belgiei, au demonstrat pe străzile orașului Bruxelles.

Uriașul convoiu care a pornit dela 10 dimineața din centrul Capitalei, a luat sfârșit de abia la 4 ore după amiază. Afară pe câmp s'au ținut apoi adunări populare în cari au luat cuvântul 28 de deputați socialiști și liberali.

Au fost înfrânți lorzii englezi.

În Anglia de doi ani s'a încins o luptă între cele două corpuri legiuitoare, Camera comunelor (a deputaților) și Camera lorzilor (cum e cea a magnaților la noi). Aceasta din urmă era o piedică continuă în legislația democratică a țării. Totdeauna, când Camera comunelor vota o lege bună pentru popor, care micșora din drepturile boierilor englezi, venea Camera lorzilor și respingea legea. De aceea guvernul englez o votat o lege, prin care se restrânge cu totul drepturile lorzilor, adică ca aceștia să-și poată

Și de-odată apără dinaintea lui un bătrân cu infățișare demnă, ținând în mână pânișoara.

Broström cu o căutătură dispregiuitoare măsură pe bătrân de sus până jos, precum și pânea.

— Ce să însemne asta? — întrebă.

— Tocmai aceasta voiesc să te întreb și eu pe d-ta — grăi hotărât bătrânul.

Broström om de o fire brutală, în iuteală eugetă să arunce afară pe bătrân, sau să pună pe lucrători să facă aceasta.

O cunună de raze strălucitoare înconjură capul străinului. Mășterul brutar căzu în ghenunchi.

— Sunt Sfântul Petru! — glăsu bătrânul. Și tu ești brutarul fără Dumnezeu, care dai pânea asta cu douăzeci de creițari, când făina costă numai zece creițari. Bătut-a ceasul judecării.

„Răspunde dar bărbătește la întrebările mele!

Brutarul prinsese curaj și lămuri:

— Dar gândește-te, că la o pâne bună ca asta, în afară de făină, mai e nevoie de și de alte lucruri. Lapte, drojdie și sare, apoi cu albuș de ouă trebuie unsă coaja pânei și ouăle sunt foarte scumpe acuma. Dacă mai socoți lemnele pentru foc, plata lucrătorilor, vino atunci cel puțin cinci creițari cheltuială de fiecare pânișoară.

— Dar tu douăzeci iai pentru ea — zise Sfântul Petru!

„Așa dar tu socoți și dobândă.

„Și asta pentru cei trei nenorociți creițari!

— Doar trebuie să și trăiești, sau ce? E nevoie de hrană, de îmbrăcăminte. Apoi mai dăm și la săraci din când în când câte un creițar. Doar și preasfinția ta a fost de meserie pantofar și trebuie să știe asta.

— Pescar am fost — răspuse Sfântul Petru. Se vede că nu cunoști testamentul nou.

Brutarul își lovi fruntea:

— Cum de am uitat eu asta!

Pescar ați fost. Firește... Și ca pescar ți-ai retras un câștig cinstit, așa-i?

Pe Sfântul Petru îl cuprinse mânia:

— Meseria mea cinstită vrei s'o asemeni cu afacerea ta murdară. Trei creițari la o pâne... Trei creițari din douăzeci... Apoi aceasta e camătă hoțească! Dar lasă! Vei primi răsplata. Să vedem acum ce zice Dumnezeu la toate acestea.

Și cu pași grăbiți să îndreptă spre ușă, dar de-odată se opri și prinse să socotească: Jensen capătă șase creițari, câștigul lui Ringsted e șase creițari...

Patru și cu șase sunt zece! Laptele, drojdia și toate celelalte iarăși cinci creițari... laolaltă cincisprezece creițari... laolaltă optsprezece!

Roș de mânie s'a întors înapoi.

— Cum cutezi să mă înșeli pe mine! — strigă.

„Să știi că bunul Dumnezeu m'a trimis ca să aflu adevărul. Dacă tu câștigi câte trei creițari de fiecare pânișoară, atunci face numai optsprezece creițari. Dar tu ici douăzeci? Unde rămân cei doi creițari?

Brutarul luă o hârtie de o sută de coroane, se plecă și o întinse Sfântului Petru:

— Cei doi creițari se cuvine Preasfinției Tale! Îngăduiți-mi să Vă predau aceasta ca arvună, mai târziu o să ne socotim, și am nădejde, că sus, la locul cel mai înalt vei spune un cuvânt bun pentru mine.

Sfântul Petru cătă multă vreme la bancnota asta, întinse mâna, dar iară o retrase îndărăt... Din nou întinse mâna spre ea... Și hârtia dispără în buzunarul lui.

— Fiul meu — grăi sfântul Petru, propunerea îmi place. Imi rezerv însă dreptul să folosesc banii aceștia pentru scopuri filantropice (benevole, de dărnicie).

— Ia spune-mi mă rog — adăugă Sfântul Petru apăsător, pentru binele obștesc nu s'ar putea să mai ridici încă prețul pânei? Și cu vorbele astea Sfântul Petru dispără.

— Ei, ce-i — îl întrebă Dumnezeu. Cum stăm cu pânișoara?

Petru răspuse:

— Toate își au pricinile lor. La facerea pânei sunt totfelul de cheltuieli. Și aicea nu putem schimba nimica. De altfel prețul pânei, față de împrejurări, e foarte moderat încă.

— Așa? — zise Dumnezeu și se uită aspru în fața lui Petru.

Bătrânul se zguli și murmură:

— Aflat-am ce anume trebuie grabnic împlinit în partea cealaltă a lumii... Și simțind nelcrederea Domnului, plecă din apropierea sa.

Trad. de: I. Mihul.

da numai părerea, dar nu să-și spună ultimul cuvânt, sau să schimbe ceva dintr-o lege votată de Camera deputaților. După multe amenințări din partea guvernului și desbateri furtunoase, Camera lorzilor a acceptat legea aceasta, adică a iscălit propriul său act de condamnare la moarte.

Cugetări socialiste.

Există o lege generală a dezvoltării societăților, anume că toate popoarele, oricare ar fi origina lor și teritoriul lor geografic, trec prin aceleași căi istorice: astfel că istoria unui popor oarecare este o repetare a istoriei unui alt popor, ajuns la un grad de dezvoltare superior.

Vico: „Știința nouă“.

*

Capitalul se îngrozește de lipsa de profit sau de un profit prea mic. La un profit mulțumitor, capitalul devine îndrăzneț. La 20 procente sigure, el devine vioiu; la 50 procente — de o semetie nebună; pentru 100 procente, el calcă în picioare toate legile omenestii; pentru 300 procente, nu există nici o crimă pe care capitalul să n'o riște, chiar cu primejdia spânzurătoarei.

K. Marx: „Capitalul“.

*

Muncitorimea, proletariatul, nu-i un accesor, un mijloc auxiliar (ajutător) sau un rău care poate fi eliminat (izgonit) din societatea în care trăim, ci e substratul (temelia), condițiunea de căpetenie, produsul de nelăturat al societății. Proletariatul este cauza care conservă și menține societatea însăși: el nu se poate emancipa (desrobi) decât emancipând omenirea întreagă, adică revoluționând în întregime forma de producere.

Labriola: „Concepția materialistă a istoriei“.

*

Acolo, unde fierbe viața și lupta, acolo unde strigătul strident al sirenei chiamă mulțimea muncitoare la muncă, acolo unde masele muncitoare în mine răscolesc măruntaele pământului, unde ciocane uriașe spulberă blocuri de oțel, unde pădurea de coșuri înălțată spre cer anunță izbânda și victoria muncii omenestii asupra naturii, unde vapoare uriașe spintecă oceanele, acolo unde în orașele gigantice se zbat și se izbesc patimele, se lovesc și se ciocnesc ideile, se plămădește cultura uriașe de azi și cea imensă de mâine, acolo unde fierbe și spumegă lupta mare dintre muncă și capital, din care trebuie să nască o lume nouă... acolo și numai acolo poate fi idealul nostru și al țării.

Toată frământarea și lupta și sbuciumul uriaș și neîncetat de acolo nu sunt durerile cari vestesc apropierea morții, ci sunt frământările uriașe și durerile nașterii...

Acolo naște viitorul!

Dobrogeanu-Gherea: „Neoiobăgia“.

CRONICA.

— Secțiunea română a partidului social-democrat din Budapesta și-a schimbat localul. Sediul secțiunii este: „Zala“ kávéház, Dohány-utca, colț cu Nyár-utca, unde în fiecare Duminică se țin ședinți.

— Tov. Cristea liber. Ispășindu-și pedeapsa de 26 zile în temnița deținuților politici din Vaț, pentru foaia volantă „Cuvântul grofilor“, tov. Aurel Cristea a revenit în mijlocul nostru, gata de noi lupte și jertfe.

— Sfârșitul grevei brutarilor din Budapesta. Lucrătorii brutari din Capitală după șapte săptămâni de rezistență, au reluat lucrul în vechile condițiuni, fondul de grevă fiind isprăvit.

— Un ministru pentru educația artistică a muncitorilor. În Buletinul oficial a ministerului de instrucție din

Italia găsim publicat discursul ce l'a ținut dăunazi ministrul Credaro la deschiderea expoziției de pictură din Veneția. E un discurs plin de o înțelegătoare simpatie pentru dorința aprinsă a muncitorilor după lumină, adevăr și frumos. Iată ce a spus ministrul italian:

„Astăzi multimile muncitoare se îndreaptă spre noi; ele voiesc să ajungă unde suntem noi, să se împărtășească de aceleași lucruri spirituale ca ale noastre. Să ascultăm glasul lor. E glasul muncitorilor și a țăranilor, cari creiază zi cu zi viața neamului întreg și prin aceasta, indirect, arta. Fiind cetățeni ca și noi, li-se cuvin aceleași drepturi. Și după cum noi ne putem bucura de binefacerile artei, tot așa au dreptul și ei, și copiii lor. Arta trebuie să înfrumusețeze noul templu al poporului, ca și n Grecia antică (veche).

Educațiunea (creșterea) artistică a muncitorului și țăranului trebuie să înceapă în casa părintească, — simplă, curată, sănătoasă, — și să fie continuată în școala primară, care se va cuveni să fie din ce în ce mai mult un adevărat cămin pentru copii... Ajutorul artei este trebuitor tuturor scoalelor, pentru-că aici se formează caracterile... Arta trebuie să se arate la școală atât în decorarea (impodobirea) claselor, cât și în cuvintele profesorului...“

Așa vorbește un ministru italian, nu ungar. Ministrii dela noi se gândesc la tunuri, puști și dări pentru militarism. Asta e pentru dânsii lucru de căpetenie. Școală, învățatură, artă nu-i de trebuință pentru popoarele din Ungaria, căci n'ar mai fi atunci parale pentru ghiulele și vapoare „Dreadnoughturi“.

— Banul Croației lovit cu pumnii.

Duminecă, pe când banul Croației, dr. Tomascics se află într-o grădină-cafenea din Budapesta, a fost atacat cu pumnii de un farmacist croat, Mattauschek. Acesta a voit să se răzbune contra guvernatorului Croației, fiindcă nu i-a dat permisiunea să-și deschidă o farmacie în Cerevenița.

— Foaia „Budapesti Hirlap“ dată în judecată. În sfârșit și-a găsit omul și această gazetă, cea mai infumurată și mai boierească din Ungaria. Deputatul dela Bichiș-Ciaba, fostul ministru de interne, Kristóffy fiind batjocorit pe nedrept de această foaie, a dat-o pur și simplu în judecată. „Budapesti Hirlap“ s'a mirat cum de s'a putut prezenta Kristóffy ca deputat pentru prima oară în parlament, fără ca deputații șovinisti să demonstreze contra lui. Cum gazeta aceasta de ani de zile persecută și îndreaptă atacuri personale și calomnioase contra lui Kristóffy, fiindcă acesta a fost cel dintâi ministru ungar, care s'a pronunțat pentru votul universal, de aceea Kristóffy se va socoti cu gazeta aceasta în fața tribunalului.

— O adunare poporală la Sibiu s'a ținut săptămâna trecută, la care au luat parte peste 700 muncitori de toate naționalitățile. S'a vorbit în trei limbi, ungară, germană și română.

Tov. Gastalini din Budapesta s'a ocupat în general de situația politică din țară; tovarășul Knaler din Sighișoara în limba maghiară a ridiculizat partidul guvernamental. Tov. Budoi în limba română a arătat că guvernul săvârșește o adevărată crimă față de poporul muncitor, cerând biruri noi pentru armată, când el nici birul de până acum nu-l poate plăti, decât cu mare jertfe. S'a votat apoi o rezoluție, prin care se cere un parlament ales de popor pe temeiul votului universal și acest parlament să se ocupe de reformele militare. (Dintr-o corespondență trimisă de tovarășul Pavel Șandra.)

— Trei crime pentru 200 coroane a săvârșit săptămâna trecută un flăcău, anume Regula, în satul Edelény, lângă Miskolcz. El a omorât cu toporul pe crișmarul Czeizler, pe soția și o nepoată a acestuia. A fost prins și arestat. După câteva zile de deținere, a mărturisit de abea că el e autorul acestor crime.

Cea mai bună petrecere e cetitul. Cărțile sunt pentru om cei mai buni prieteni, căci îl luminează, îi dă deslășiri despre rânduirea vieții și a lumii. Un tovarăș al nostru, Spiridon Calu și-a luat însărcinarea de a ușura tovarășilor procurarea de cărți bune și ieftine. În depozit la dânsul se află următoarele broșuri:

Neoiobăgia, de C. Dobrogeanu-Gherea 2.50. Sa fie lumină, 5 fil., Cartea muncitorului, 10 fil., Intâi Mai, sărbătoarea muncii, 5 fil., Calendarul muncii pe anul 1911, 25 fil., Sindicatele muncitorești, 15 fil., Spre țărutul dreptății (poezii) de Neculuța, 50 fil. dela. 1.20, Pușcăriașul, Desrobirea muncii, Cântecete socialiste, 15 fil., Femeia muncitorului, 10 fil., Religia, Familia, Proprietatea, 10 fil., Votul universal, 20 fil., Socialism și clasa muncitoare, 10 fil., Din regimul arbitrarului și lașității, 1.20 cor., Din ideile fundamentale ale socialismului, 50 fil., Concepția materialistă, 50 fil., Femeile în revoluția rusă, 15 fil., Discursul unui agitator, 10 fil., Karl Marx, 10 fil., Socialism și libertate, 25 fil., Patriotism și socialdemocrație, 30 fil., Cuvinte uitate, 25 fil., Anarchism și socialism, 40 fil., Treizeci de zile la Vacarești, 15 fil., Teoria lui Karl Marx, 10 fil., Cuvinte adevărate, 10 fil., Romanul Mama, de Maxim Gorki, 1.50. La toate aceste broșuri este a se mai adăoga 6 fil. pentru expediere. La Neoiobăgia și Romanul Mama câte 20 fil. pentru expediere.

Cine voiește a comanda, să se adreseze redacției ziarului nostru.

INCUNOȘTIINȚARE.

Tovarășii sunt rugați ca scrisorile ce vor să le trimeată pe adresa tov. P. Buciumean, să le trimeată de aici înainte pe adresa „Adevărul“ szerkesztősége, VIII. Conti-utca 4., până la alte dispoziții.

„Adevărul“

și

„Glasul Poporului“

sunt singurile foi românești, cari apără interesele muncitorimei. Fie-care muncitor român are datoria morală a le abona, cetii și răspândi pretutindeni. *Comitetul.*

Redactor-responsabil: Joan Flueraș.

Tipografia Világosság, societate anonyma, Budapest, VIII., Conti-utca 4.

Anunciuri.

(Redacția și administrația nu-și ia răspunderea pentru cele publicate în rubrica aceasta.)

Mare surprindere!

Ocazie de felul acesta nu mai ai în viață!
600 de obiecte numai cu 4.50 K.

1 orologiu de precizie aurit, cu lanț, pentru care se dă garanță de 3 ani, o cravată elegantă de mătasă, la modă, 3 batiste, 1 strălucit inel pentru bărbați, cu piatră scumpă imitată, 1 garnitură de podoabe femeiești elegante, 1 frumos colier de mărgăritare orientale, podoabe femeiești elegante, 1 frumos colier de mărgăritare orientale, podoabe femeiești la modă, cu copcii libere, 2 brațare elegante, o păreche de cercei frumoși cu copcii libere, 1 minunată oglindă de buzunar pentru toaletă, un portofel de piele, 1 păreche de botoni pentru manjete din aur double de 3 grade, cu copcii libere, 1 foarte elegant album pentru ilustrate, cu cele mai frumoase regiuni ale lumii, 3 obiecte comice, bune de distracție pentru tineri și bătrâni deopotrivă, 1 carte practică pentru corespondență de dragoste între dame și domni, 20 de obiecte de corespondență și mai mult de 500 de obiecte necesare într-o casă. — Toate acestea, cu toate că ceasul singur plătește suma aceasta de bani, se pot căpăta numai pentru 4 cor. 50 fil. Obiectele se trimit cu rambursă, ori cu trimiterea înainte a banilor pe adresa

== Wiener Central-Versandhaus ==
F. LUST, KRAKAU Nrul. 8/676

N. B. Cine comandă două pachete, capătă rabat un brieu englez prima. Pentru cel necorespunzător banii se retrimit.